

Nemzetellenségek és a többiek

Nagy sikernek értékeli a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) az augusztus 31-én elfogadott nemzeti tanácsokról szóló törvényt, hangzott el a párt szeptember 4-i sajtótájékoztatóján, amelyet Józsa László, a letelt mandátumú Magyar Nemzeti Tanács elnöke, Korhecz Tamás tartományi jogalkotási, közigazgatási és nemzeti kisebbségügyi tükár, valamint dr. Várady Tibor, a törvényjavaslatot kidolgozó szakcsoport tagjai tartottak Szabadkán.

Józsa még azt is szükségesnek tartotta hangoztatni, hogy „az említett időszakban Szerbia óriási lépést tett a kisebbségi jogok védelme területén”, miközben számos területen és egyre jobban csorbulnak a jogaink (az oktatásban, a közigazgatásban és az igazságügyben, a tájékoztatás és nyelvhasználat területén stb). (Vélhetően Svetozar Čiplić szerbiai kisebbségi és emberi jogi miniszter a Večernje novosti c. nagy példányszámú belgrádi napilap augusztus 16-i számában megjelent nyilatkozata inspirálta, miszerint „egyetlen szomszédos államban sem élnek olyan jól a nemzeti kisebbségek, mint Szerbiában”.). – Nem kell kerülgetni az igazságot, ki kell mondani, hogy ezt a törvényt mi írtuk, mi kértük, a mi víziókat jelenti - mondta Korhecz Tamás a nemzeti tanácsokról szóló jogszabályról a (szeptember 12-i) Magyar Szónak.

Megosztott közösség

Nos, ez a törvény, amelyet – tegyük hozzá – a VMSZ képviselőinek a segítségével hozott meg (hét évi huzavona után) a szerb parlament, jócskán megosztotta a vajdasági magyar közösséget.

Emlékeztetőül: nyolc vajdasági magyar civil szervezet 2009. augusztus 2-án azzal a kéréssel fordult a délvidéki magyar politikai pártok vezetőihez, a Szerb Képviselőház VMSZ-es képviselőihez, a vajdasági magyar civil szervezetekhez és minden, a Délvidék magyarságának sorsa iránt felelősséget érző szervezethez és személyhez, használják ki a váratlanul kínálkozó alkalmat, és kérik ki a délvidéki magyarság véleményét a tekintetben, hogyan szavazzanak augusztus 31-én a VMSZ parlamenti képviselői a nemzeti tanácsokról szóló törvény esedékes meghozatalakor. Javasolták, az illetékesek hívjanak sürgősen össze politikai tanácskozást e kérdés tisztázására. A tanácskozás összehívására, amit termé-

szetszerűen a VMSZ-nek kellett volna megtenni, nem került sor.

Tíz civil szervezet és négy vajdasági magyar politikai párt elnöke 2009. augusztus 28-án felhívást intézett a délvidéki magyarsághoz a Magyar Nemzeti Tanács ügyében, amelyben felszólították a Magyar Kolláció (MK) támogatásával a VMSZ-nek a parlamentbe jutott képviselőit, szavazáskor ellenezzék a törvény elfogadását. A felhívás ellenére a VMSZ képviselői három nappal később mégis a törvényre szavaztak.

Mi is a gond ezzel a törvénnyel? Anélkül, hogy annak ismételt részletes boncolgatásába fognánk, csak megismételjük: nem tesz eleget két alapvető követelménynek: nem biztosítja a nemzeti tanácsok közvetlen módon, tükos szavazással való megválasztását és a nemzeti önkormányzatot is csak a korlátozott kulturális autonómia formájában irányozza elő.

Víziónak is rossz

Korhecz szavaival élve: Nem kell kerülgetni az igazságot, ki kell mondani: a törvény ilyen formában és tartalommal való meghozatala nem siker. Lehet, hogy a szövegét a törvényjavaslatot kidolgozó szakcsoport VMSZ-es tagjai (is) írták, de nem nekik köszönhetően lett elfogadva, nem az ő érdemük. Már annál az oknál fogva sem, hogy ennek a törvények, mármint a nemzeti tanácsok megválasztásának szabályairól szóló törvénynek a meghozatalára a nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságjogainak védelméről szóló 2002. évi törvény 19. szakaszának az utolsó bekezdése kötelezte a szerb parlamentet. Ők csak segédkeztek egy olyan törvény elfogadásában, amely megfelel a hatalomnak.

Víziónak pedig egyenesen rossz a törvény, mert megoldásaiban sokkal kevesebb jogot és illetékeséget biztosít a kisebbségi nemzeti tanácsok számára és szűkebb kollektív jogokat a kisebbségeknek, mint a nemzetközi kisebbségvédelmi egyezmények (pl. az Európa Tanács keretegyezménye a nemzeti kisebbségek védelméről). Egyszóval: talán vissza nem térő alkalmat mulasztottak el a munkacsoport tagjai és a VMSZ-es képviselők, hogy olyan törvény kerüljön elfogadásra, amely megfelel az őshonos vajdasági magyar közösség érdekeinek. (Érdekes mód, Korhecz

nem vonta le a tapasztalatot a legutóbbi képviselői választásokon elszenvedett vereségből.)

Ezen még az a tény sem változtat, hogy Hans Ola Urstad, az EBESZ szerbiai misszióvezetője szeptember 2-án „üdvözölte a kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvény elfogadását a szerb parlamentben és kifejezte reményét, hogy a nemzeti kisebbségeknek hasznuk lesz a törvényből és alkalmazásából”. (Az EBESZ misszióvezetőnek – aki a napokban elhagyja Belgrádot, mivel megbízatása lejárt – új munkahelyén több sikert kívánunk, mivel vajdasági kisebbségi ügyekben a nem éppen túl nagy jártasságáról győződünk meg.)

Kinek jó ez?

A törvény elfogadása után beindult a VMSZ politikai propagandája. Vezető tisztségviselői az általuk is irányított sajtóban szükségesnek érezték, hogy meggyőzzenek bennünket arról, hogy a törvény elfogadása a mi számunkra milyen „nagy siker”. Hogy ez nekünk eddig nem jutott eszünkbe?

– Mi örülünk annak, hogy ez a törvény végre terütekre került és elfogadását jelentős eredményként éljük meg. Az meg, hogy a partról bekiabálók (értsd: a választók – B. A. megj.), mit gondolnak, nem döntő” – nyilatkozta Pásztor István, a VMSZ elnöke a szeptember 1-jei Magyar Szónak.

Korhecz – a korábbi eufórikus megnyilatkozásaihoz hasonlóan – a szeptember 4-i sajtókonferencián még ennél is tovább ment, mondván, hogy „az autonómia-kódex, vagyis a nemzeti tanácsokról szóló törvény elfogadását egyaránt az európai irányultságú demokratikus Szerbia, a magyar nemzeti közösség, a VMSZ és a saját sikerének éli meg”. (A közvélemény számára az igazi sikerélmény az lenne, ha a kisebbségügyi tükör összehasonlító jelentést készítené hétéves tevékenységéről, amelyből azt lehetne megállapítani, hogy javult a magyar nemzeti kisebbség helyzete.)

De vajon sikernek mondható egy törvény támogatása a közösségi érdekekkel szemben? Súlyos dilemma előtt áll most a vajdasági magyar közösség. Ha valaki feliratkozik a választói névjegyzékre, akkor elfogadja a törvény rendelkezéseit is, és egyúttal szűkíti/csonkítja a saját nemzeti önkormányzati jogait is. Ha viszont nem iratkozik fel a választói listára, akkor azok malmára hajtja a vizet, akiknek a törvény jelenlegi tartalma és a nemzeti tanács tagjainak elektori úton való választása is megfelel. (Amennyiben ugyanis a vajdasági magyarság esetében nem gyűlne össze a szükséges 117 000 aláírás a választói névjegyzékre, akkor mégiscsak elektori választásokra kerül sor.) Mindkét esetben csapdába esünk, a vesztes pedig közösségünk lesz. Ördögi kör ez, akár hogy is nézzük. Kinek jó ez?

Hárítsuk a civilekre

Az a Józsa László, aki hétéves MNT elnöki tisztsége alatt nem a civil szervezetekkel való korrekt együttműködésről vált ismertté, szeptember 8-án így nyilatkozott: – Azon politikai erők, civil szervezetek, amelyek fontosnak tartják, hogy legyen magyar választói névjegyzék, azoknak kell magukra vállalni azt a feladatot, hogy ajtótól ajtóig menve megkeresnek minden vajdasági magyart és felhívják a figyelmet a külön választói névjegyzékre való feliratkozás lehetőségére.

Ezek szerint Józsa nem tartja „fontosnak” a magyar választói névjegyzéket. Ha ezt a civil szervezetek szükségesnek tartják, akkor szervezzék is meg. Mondhatnánk, politikai cinizmusnak sem rossz.

Pásztor István is szeretné mielőbb elfojtani a törvény elfogadása miatt elégedetlenkedők hangját. A sajtó szerint szeptember 18-ára több mint 200 meghívót küldött szét és tanácskozásra hívta (nem a törvény elfogadása előtt, hanem után) a vajdasági magyar pártok, az egyházak, a civil szervezetek, valamint az értelmiség képviselőit, hogy „megállapodásra jussanak a nemzeti tanács, a választói névjegyzék és más, a vajdasági magyarság számára fontos kérdésben”. (A dátum már azért is érdekes, mert a Vajdasági Magyar Demokrata Párt választmánya – a tervek szerint – szeptember 19-én vitatja meg a törvényről készült bővebb elemzést, s ennek alapján javaslatot tesz az MK tagjainak a legszükségesebb törvénymódosítások közös kezdeményezésére. Más kérdés, hogy erre a törvénymódosításra jelenleg nincsen szinte semmi esély.)

– Azt szeretném, ha dűlőre jutnánk abban a kérdésben, hogy ki az, aki szerepet kíván vállalni a közös akarat kialakításában, és ki lesz a partner abban a folyamatban, amit úgy hívunk, hogy a meghozott törvénnyel való élés lehetőségének a biztosítása – jelentette ki Pásztor, majd hozzátette, hogy mindenki, aki szembeszáll a kezdeményezéssel, nemzeti ellenség, akivel attól a pillanattól kezdve nem kíván többé foglalkozni – olvasható a szeptember 10-i Magyar Szóban.

Az ilyen, a demokráciában nem szokványos hangnem után csak az a kérdés, ki fog megjelenni a tanácskozáson, „ki lesz a partner” azok közül, akik nem támogatták a törvény elfogadását ilyen megszövegezésben? Hogy kivel kíván és kivel nem Pásztor foglalkozni a jövőben, lehetne az ő magánügye is, ha nem lenne pártelnök. A közösségnek viszont – előbb-utóbb – nyilván dűlőre kell jutnia abban a kérdésben, hogy ki képviseli az érdekeit, és ki nem. Ki kinek itt a szolgálója? Azt pedig, hogy ki (volt) a „nemzetellenesség”, nem az egyének, hanem az utókor fogja eldönteni. (Vajdaság MA, 2009. szeptember 13.)